Politinė reklama: kas keičiasi 2025 m. spalio 10 d.

Rokas Stabingis
Vyriausiosios rinkimų komisijos
Teisės ir tyrimų skyrius

2025 m. rugsėjo 30 d.

Reglamentas (ES) 2024/900

Reglamentas (ES) 2024/900 dėl politinės reklamos skaidrumo ir atrankiojo adresavimo (Politinės reklamos reglamentas) tiesiogiai taikomas nuo 2025 m. spalio 10 d.

- Jis pakeis šiuo metu taikomas Rinkimų kodekso nuostatas dėl politinės reklamos (politinės reklamos sąvoką; jos žymėjimo tvarką; išimtis, kas nelaikoma politine reklama)
- Seime šiuo metu yra svarstomos Rinkimų kodekso pataisos, kuriose numatyta, kad Vyriausioji rinkimų komisija paskiriama atsakinga institucija už politinės reklamos žymėjimo ir skaidrumo reikalavimų kontrolę, nustatomos sankcijos už pažeidimus.

Politinės reklamos reglamento taikymas

Politinės reklamos reglamentą įgyvendinantis ES teisės aktas - 2025 m. liepos 9 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2025/1410 (Įgyvendinimo reglamentas), kuris nustato politinės reklamos skelbimų žymėjimo ir skaidrumo pranešimų formatus, šablonus ir technines specifikacijas.

- Europos Komisija taip pat yra parengusi Gairių, skirtų padėti taikyti Politinės reklamos reglamentą, projektą.
- Reglamentas vienu metu įsigalioja visose ES valstybėse narėse.
- Reglamentas taikomos visoms politinės reklamos formoms ir platinimo būdams: internetu, socialiniais tinklais, naudojantis mobiliosiomis programėlėmis, kompiuteriniais žaidimais ir kitomis skaitmeninėmis sąsajomis, tradicinėje žiniasklaidoje (pavyzdžiui, laikraščiuose), televizijoje ir radijuje, išorinės informacijos skleidimo bei kitomis priemonėmis.

Politinė reklama

- Politinė reklama turi būti žymima nuolat.
- **Politinė reklama** – bet kokiomis priemonėmis rengiamas, rodomas, skleidžiamas, publikuojamas, pateikiamas ar platinamas pranešimas, kuris **paprastai teikiamas už atlygį**, **vykdant vidaus veiklą** arba **kaip politinės reklamos dalis**:

  a) paties politinio subjekto ar kito asmens už jį arba jo vardu, išskyrus grynai privataus arba komercinio pobūdžio pranešimą, arba

  b) kuris gali turėti įtakos rinkimų ar referendumo rezultatams, rinkėjų elgsenai arba teisėkūros ar reguliavimo procesui Sąjungos, nacionaliniu, regioniniu ar vietos lygmeniu ir yra skirtas tokiai įtakai daryti.

- Politine reklama **nelaikoma** neatlygintinai skleidžiamos politinės pažiūros ir kitas redakcinis turinys, už kuriuos taikoma redakcinė atsakomybė, bei asmeniškai reiškiamos politinės pažiūros.

Ne politinė reklama

- valstybių narių arba Sąjungos **oficialių šaltinių pranešimų**, susijusių griežtai tik su dalyvavimo rinkimuose ar referendumuose organizavimu ir sąlygomis
- **valstybės narės valdžios institucijos** ar Sąjungos, už ją arba jos vardu vykdomos **viešos komunikacijos**, įskaitant valstybės narės vyriausybės narių, už juos arba jų vardu vykdomą komunikaciją, kurios tikslas yra visuomenei pateikti oficialią informaciją, jeigu ta komunikacija negali daryti įtakos rinkimų ar referendumo rezultatams, rinkėjų elgsenai arba teisėkūros ar reguliavimo procesui ir nėra tam skirta ir
- **kandidatų pristatymo nurodytose viešosiose erdvėse arba žiniasklaidos priemonėse**, kurios aiškiai numatytos teisės aktuose ir suteikiamos nemokamai, kartu užtikrinant vienodas sąlygas kandidatams.

Politiniai subjektai

- **Politinės partijos, politiniai komitetai**;
- Europos politinės partijos;
- Kandidatai į bet kurias renkamas pareigas Sąjungos, nacionaliniu, regioniniu ir vietos lygmenimis arba į bet kurias vadovaujamas pareigas politinėje partijoje, arba tokias pareigas einančius asmenis;
- ES institucijų, išskyrus ES Teisingumo Teismą, Europos Centrinį Banką ir Audito Rūmus, arba **valstybės narės vyriausybės nacionaliniu, regioniniu ar vietos lygmeniu nariai**;
- Politinės kampanijos organizacijos, turinčias juridinio asmens statusą arba jo neturinčias, įsteigtas tik tam, kad darytų įtaką rinkimų ar referendumo rezultatams;
- **Fiziniai ar juridiniai asmenys, atstovaujantys bet kuriam iš aukščiau nurodytų asmenų ar organizacijų** arba veikiantys bet kurio iš jų vardu ir propaguojantys bet kurio iš tų asmenų ar organizacijų politinius tikslus.

Politinės reklamos proceso dalyviai

- **užsakovas** – fiziniam arba juridiniam asmeniui, kurio prašymu ar vardu parengiamas, rodomas, skleidžiamas, publikuojamas, pateikiamas ar platinamas politinės reklamos skelbimas;
- **politinės reklamos paslaugų teikėjas** – fiziniam arba juridiniam asmeniui, teikiančiam politinės reklamos paslaugas, išskyrus išimtinai pagalbines paslaugas;
- **politinės reklamos skelbėjas** – politinės reklamos paslaugos teikėjas, kuris publikuoja, pateikia ar platina politinę reklamą bet kuriais kanalais.

Politinės reklamos proceso dalyvių pareigos

UŽSAKOVAI

- Užsakovas ir užsakovų vardu veikiantys reklamos paslaugų teikėjai privalo nurodyti, kad jų užsakyta reklamos paslauga yra politinė reklama ir pateikti Politinės reklamos reglamente nurodytą informaciją (apie politinės reklamos paslaugų teikėjui Reglamento 9 straipsnio 1 dalies a, d, e ir f punktuose, 11 straipsnio 1 dalies a–d punktuose ir 12 straipsnio 1 dalies a, b, c, e, h ir k punktuose nurodytą informaciją): *pareiškimą, kad tai yra politinės reklamos skelbimas; užsakovo arba jį kontroliuojančio subjekto tapatybę; rinkimus, teisėkūros ar reguliavimo procesą, su kuriuo susijęs politinės reklamos skelbimas; atrankiojo adresavimo metodų naudojimas; laikotarpis per kurį platinama reklama; informaciją apie apmokėjimo šaltinį (ES ar už jos ribų)*.

Politinės reklamos proceso dalyvių pareigos



POLITINĖS REKLAMOS PASLAUGŲ TEIKĖJAI

- Politinės reklamos paslaugų teikėjai privalo **užtikrinti**, kad informacijos gavimas apie politinę reklamą iš **užsakovų** būtų įtvirtintas sutartiniuose įsipareigojimuose su užsakovais. **Užsakovai** turi pareigą atnaujinti informaciją, jeigu ji pasikeitė.
- Paslaugų teikėjai informacijai iš **užsakovo** gauti gali naudoti elektroninę sąsają.
- **Politinės reklamos paslaugų teikėjai** kompiuteriu skaitomu formatu **7 metus saugo** Reglamento 9 straipsnio 1 dalyje nurodytą **informaciją**: *politinės reklamos skelbimą; konkrečias paslaugas, kurias jie teikė politinės reklamos tikslais; sąskaitose-faktūrose nurodytas sumas už paslaugas; gautų sumų šaltinius (vieši/privatūs; ES/ne ES); užsakovo tapatybę; nuorodą į rinkimus.*

Politinės reklamos proceso dalyvių pareigos



POLITINĖS REKLAMOS SKELBĖJAI

- Politinės reklamos paslaugų teikėjai užtikrina, kad **politinės reklamos skelbėjams** būtų perduota Reglamento 9 straipsnio 1 dalyje nurodyta informacija.
- Kai **politinės reklamos skelbėjas** yra vienintelis politinės reklamos paslaugų teikėjas, užsakovas perduoda atitinkamą informaciją politinės reklamos skelbėjui.
- **Politinės reklamos skelbėjai užtikrina**, kad kartu su kiekvienu politinės reklamos skelbimu būtų pateikiama informacija apie žymėjimą ir skaidrumo pranešimą (Reglamento 11 straipsnis).
- **Žymėjimas** turi būti aiškiai matomas ir suteikti galimybę asmenims lengvai atpažinti politinę reklamą, taip pat jis negali būti pašalintas, jei politinė reklama yra toliau platinama.

Politinės reklamos žymėjimo šablonas

POLITINĖS REKLAMOS SKELBIMAS

(taikomas ASMENS DUOMENIMIS grindžiamas **atrankusis adresavimas** ir (arba) **reklamos skelbimų pateikimas**)

- Užsakovas yra [a) juridinio asmens OFICIALUS PAVADINIMAS arba b) fizinio asmens VARDAS ir PAVARDĖ])
- (Užsakovą kontroliuoja [a) juridinio asmens oficialus pavadinimas arba b) fizinio asmens vardas ir pavardė])
- (Skelbimas susijęs su [rinkimų pavadinimas ir data] arba [teisėkūros ar reguliavimo iniciatyvos pavadinimas])

Daugiau informacijos rasite [**tinklalapio saitas**]

Skaidrumo pranešimas

1. Užsakovas: [a) Juridinio asmens arba politinės kampanijos organizacijos, neturinčios juridinio asmens statuso, oficialus PAVADINIMAS ir, jei skiriasi, teisinis PAVADINIMAS, e. pašto adresas, pašto adresas ir, jei skiriasi, įsisteigimo vieta, taip pat, kai taikytina, atitinkamas registracijos numeris arba b) fizinio asmens VARDAS ir PAVARDĖ, e. pašto adresas ir pašto adresas, jei skelbiamas viešai.]

2. Užsakovą kontroliuojantis subjektas: [a) Juridinio asmens oficialus PAVADINIMAS ir, jei skiriasi, teisinis PAVADINIMAS, e. pašto adresas, pašto adresas ir, jei skiriasi, įsisteigimo vieta arba b) fizinio asmens VARDAS ir PAVARDĖ, e. pašto adresas ir pašto adresas, jei skelbiamas viešai.]

3. Už politinės reklamos skelbimą mokantis subjektas: [a) Juridinio asmens oficialus PAVADINIMAS ir, jei skiriasi, teisinis PAVADINIMAS, e. pašto adresas, pašto adresas ir, jei skiriasi, įsisteigimo vieta arba b) fizinio asmens VARDAS ir PAVARDĖ, e. pašto adresas ir pašto adresas, jei skelbiamas viešai.]

4. Laikotarpis, kurį politinės reklamos skelbimą numatoma publikuoti, pateikti ar platinti: [Nuo pradžios iki pabaigos datos.]

5. Kitų išmokų, kurias politinės reklamos paslaugų teikėjai gavo už politinės reklamos skelbimą, bendros sumos ir bendra vertė: [Bendra suma ir valiuta.]

6. Kitų išmokų, kurias politinės reklamos paslaugų teikėjai gavo už politinės reklamos kampaniją, bendros sumos ir bendra vertė: [Bendra suma ir valiuta.]

7. Informacija apie politinės reklamos paslaugų teikėjų gautų sumų ir kitų išmokų kilmę: [Viešosios ir (arba) privačiosios, ES ir (arba) ne ES.]

8. Metodika, taikoma kitų išmokų, kurias politinės reklamos paslaugų teikėjai gavo už politinės reklamos skelbimą ir, kai taikytina, politinės reklamos kampaniją, bendroms sumoms ir bendrai vertei apskaičiuoti: [Kaip buvo nustatytos ir susumuotos kiekvieno atitinkamo paslaugų teikėjo gautos sumos ir išmokos natūra.]

9. Politinės reklamos skelbimas yra susijęs su: [rinkimų pavadinimas, lygmuo ir data] arba [iniciatyvos pavadinimas ir teisėkūros ar reguliavimo proceso lygis.]

10. [Tinklalapio saitas (-ai) į oficialią informaciją apie dalyvavimo rinkimuose ar referendume, su kuriuo (-iais) politinės reklamos skelbimas yra susijęs, sąlygas.]

11. [Nuorodos į Europos internetinės politinės reklamos skelbimų saugyklą.]

DĖKOJAME UŽ DĖMESĮ

Daugiau informacijos galite rasti **www.vrk.lt**

Pasikonsultuoti galima el. paštu: **rinkim@vrk.lt** arba **ttskyrius@vrk.lt**